

Курикулум за едукацију омладинских радника у сарадњи са школама/наставницима о смањењу стопе напуштања школовања кроз **развој друштвено корисних програма и програма учења за младе ученике**

ПРОЈЕКАТ

Пројекти ЕЦО заједнице предвођени младима ради превенције напуштања школовања финансира Agência Nacional para a gestão do programa Juventude em Acção, португалске националне агенције за управљање програмом Еразмус+ Млади у акцији.

ПРОЈЕКТНИ ПАРТНЕРИ СУ:

DOTS – COOPERATIVA DE INOVAÇÃO SOCIAL PARA A TRANSFORMAÇÃO SOCIAL, CRL; ПОРТУГАЛ
LINK DMT S.R.L.; ИТАЛИЈА
ЦЕНТАР ЗА НЕФОРМАЛНО ОБРАЗОВАЊЕ И ЦЕЛОЖИВОТНО УЧЕЊЕ, СРБИЈА
LEARNING WIZARD D.O.O. ZA SAVJETOVANJE, ХРВАТСКА

ИЗДАВАЧ:

LINK DMT S.R.L.; ИТАЛИЈА

УРЕДНИК:

ДАНИЈЕЛА МАТОРЧЕВИЋ

АУТОРИ:

ДАНИЈЕЛА МАТОРЧЕВИЋ
ЈЕЛЕНА ИЛИЋ
МАРТА МОНТЕИРО
МАЈА КАТИНИЋ ВИДОВИЋ

ПРЕВОД СА ЕНГЛЕСКОГ:

ЈЕЛЕНА ИЛИЋ

ГРАФИЧКИ ДИЗАЈН:

АННА РУСИНОВА
РАМОНА СКИНТУ

НАПОМЕНА:

У публикацији се именице граматичког мушког рода подједнако односе на особе мушког и женског рода.

2025

Садржај

- 04 **УКРАТКО О ПРОЈЕКТУ**
- 06 **УВОД И СТРУКТУРА КУРИКУЛУМА**
- 08 Програм обуке
- 10 **ПРЕПОРУКЕ ЗА КОРИШЋЕЊЕ ОВОГ КУРИКУЛУМА И ЗА ОРГАНИЗОВАЊЕ СЛИЧНИХ ОБУКА**
- 13 **ДЕТАЉАН ОПИС СЕСИЈА ОБУКЕ: “КУРИКУЛУМ ЗА ЕДУКАЦИЈУ ОМЛАДИНСКИХ РАДНИКА У САРАДЊИ СА ШКОЛАМА/НАСТАВНИЦИМА О СМАЊЕЊУ СТОПЕ НАПУШТАЊА ШКОЛОВАЊА КРОЗ РАЗВОЈ ДРУШТВЕНО КОРИСНИХ ПРОГРАМА И ПРОГРАМА УЧЕЊА ЗА МЛАДЕ УЧЕНИКЕ”**
- 14 Увод у обуку и упознавање групе
- 17 Разумевање контекста и изазова везаних за стопу напуштања школовања
- 19 Веза између стопе напуштања школовања и програма друштвено корисног рада и програма учења
- 22 Успостављање позитивне сарадње са школама и наставницима
- 24 Развој нових и иновативних програма друштвено корисног рада и програма учења у сарадњи са школама, ученицима и другим заинтересованим странама
- 27 Примена приступа заснованог на потребама у развоју и евалуацији програма друштвено корисног рада и програма учења
- 30 Идентификовање и разумевање фактора ризика који доприносе стопи напуштања школовања
- 32 Развијање ефикасних стратегија регрутовања младих који су у ризику од напуштања школовања да се придруже програмима друштвено корисног рада и програмима учења
- 35 Развијање стратегија за мотивацију и ангажовање младих који су у ризику од напуштања школовања током њиховог учешћа у пројектима друштвено корисног рада
- 38 Менторство младих током њиховог учешћа у пројектима друштвено корисног рада
- 41 Имплементација достигнућа учења из пројекта друштвено корисног рада у академско/школско окружење
- 44 Евалуација и одрживост програма друштвено корисног рада и програма учења

УКРАТКО О ПРОЈЕКТУ

Напуштање школовања се сматра озбиљним проблемом у Европи, а узроковано је сиромаштвом, емиграцијом али и различитим друштвеним факторима који младима ускраћују искуствено учење и позитивно окружење у својим школама. Иако постоји много унапређивања образовног система и закона о образовању који се примењују да би се ситуација побољшала и смањила стопа напуштања школовања, феномен је и даље прилично присутан, посебно у неким регионима и руралним срединама. Школско окружење се још увек не сматра у потпуности привлачним за младе, напротив, може бити потенцијални простор за малтретирање, вршњачко насиље, а поред тога се не фокусира на континуирано пружање активности које подстичу социјалну инклузију младих.

Идеја да се млади укључе у друштвене и еколошке пројекте у својој заједници кроз ангажовање и подршку својих школа, посебно у регионима где је стопа напуштања школовања висока, главна је мотивација да се овај пројекат реализује и добије одговарајућа финансијска подршка. Стопа напуштања школовања као појава је и даље прилично присутна у нашим земљама упркос напорима влада да донесу нове законе и прописе за иновативније и практичније приступе образовању, као и упркос напорима наставника да својим ученицима обезбеде квалитетно учење.

Стопа напуштања школовања може се повећати због многих фактора као што су сиромаштво, емиграција, малтретирање у школама, недостатак друштвених интеракција и инклузије у школском окружењу, недостатак развоја критичког мишљења међу младима у школама, недостатак способности да прихвате присуство друге културе и прихватају различитост и томе слично. Набрајајући све ове разлоге који узрокују повећање или стагнацију стопе напуштања школовања, може се закључити да постоји хитна потреба да се понуде ефикасна дугорочна решења која нуде атрактивно, интерактивно, инклузивно и мотивишуће школско окружење за све младе у земљама партнерских организација и широм Европе како би се подржао циљ ЕУ да се до 2030. године стопа напуштања школовања држи испод 9%.

Принципе неформалног образовања прихватио је велики број младих широм Европе и света, и сматра га веома атрактивним и практичним. С друге стране, институције формалног образовања не садрже нужно интерактивне просторе и активности за своје ученике. Омладински рад и методе НФО подстичу мотивацију и интеракцију, као и прихватање различитости међу младима. Иако постоји велики број различитих програма неформалног образовања, и даље постоји велики јаз између омладинских радника и наставника у школама који би кроз сарадњу могли довести до плодних резултата и превенције напуштања школовања комбинацијом формалног и неформалног приступа образовању, едукативним методама, као и кроз размену пракси, подршку у процесима и стимулисање младих да постану активни грађани.

Овај пројекат користи иновативан приступ са различитим активностима, укључује придружене partnere из различитих сектора, укључујући и школе, како би се препознале потребе младих. Главни циљ је да се обезбеде решења које се сматрају привлачним и корисним за заједницу и животну средину у исто време, промовишући инклузију и разноликост у образовању, омладинском раду и локалним заједницама.

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ ПРОЈЕКТА СУ:

- Оснаживање младих у организовању друштвено-еколошких пројеката и јачање њихових компетенција кроз иновативне алате и онлајн курс о покретању и спровођењу активности у оквиру зелених услуга у заједници и образовних програма;

- Оснаживање капацитета омладинских радника у сарадњи са школама на смањењу стопе напуштања школовања кроз развој програма друштвених услуга и образовних програма за младе ученике (укључујући и оне из угрожени група) кроз иновативни курикулум;
- Размена добре праксе између 4 европске земље са различитим реалностима у погледу стопе напуштања школовања и активног грађанства младих у заједницама и повећати партнерство на умножавању резултата пројекта широм Европе

ПРОЈЕКТНЕ АКТИВНОСТИ СУ:

- A1 – Управљање пројектом
- Први састанак пројектног тима – онлајн
- O1 Књига алата за омладински рад у организовању друштвено-еколошких пројеката као методологије за спречавање напуштања школовања
- O2 Онлине курс за младе о корацима за организовање пројеката (еко) заједнице
- Други састанак пројектног тима – онлајн
- O3 Курикулум за едукацију омладинских радника у сарадњи са школама/наставницима о смањењу стопе напуштања школовања кроз развој друштвено корисних програма и програма учења за младе ученике
- Локалне/националне обуке
- Национална конференција – ПТ
- Национална конференција – ХР
- Национална конференција – ИТ
- Међународна конференција – РС
- Други састанак пројектног тима – Евалуациони састанак

УВОД И СТРУКТУРА КУРИКУЛУМА

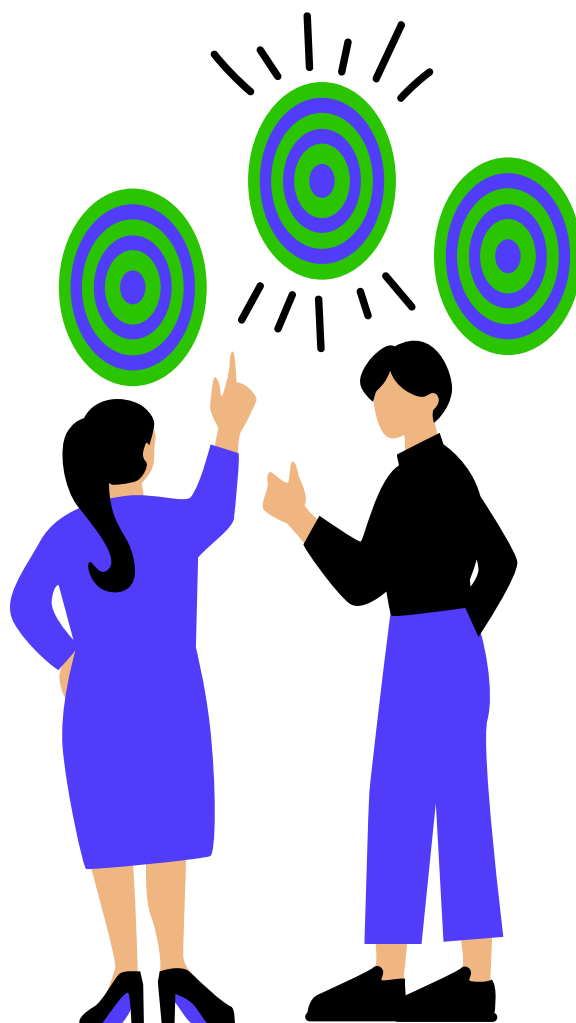
Курикулум за едукацију омладинских радника у сарадњи са школама/наставницима о смањењу стопе напуштања школовања кроз развој програма друштвено корисног рада у заједници и програма учења за младе је нови образовни ресурс за учење и оснаживање омладинских радника. Наменен је омладинским радницима који су активно укључени у програме усмерене на младе људе који су у ризику од напуштања школовања. Уважавајући ову забринутост, курикулум је посебно осмишљен тако да оснажи омладинске раднике да у сарадњи са наставницима/школама развијају програме учења за ове рањиве младе људе, чиме се пружају практични и иновативни, као и атрактивни програми који одговарају њиховим талентима и потребама, а истовремено се прихвата аспект заједнице. Курикулум је иновативан алат за laku реализацију обуке од стране тренера и едукатора који образују омладинске раднике. Бавиц се компетенцијама омладинских радника о: успостављању позитивне сарадње са школама и наставницима; развоју нових програма рада у заједници и програма учења, заједно са школама и другим заинтересованим странама; регрутовању и мотивисању младих који су у ризику од напуштања школовања да се придруже развијеним програмима рада у заједници и учења; менторству младих током њиховог учешћа у пројектима заједнице, а касније и примени наученог у њихова академска/школска достигнућа.

Курикулум је намењен за шестодневну обуку. Састоји се од 12 међусобно повезаних сесија са логичним током у обрађивању компетенција омладинских радника о овој теми. Представља интерактивну и партиципативну обуку засновану на методологији и принципима неформалног образовања (НФО). Такође пружа могућности учесницима да примене своје знање у практичном окружењу и да међусобно поделе своја искуства и најбоље праксе. Структура овог курикулума обухвата почетне уводне стране, након чега следи листа развијених сесија обуке. Први део курикулума састоји се од увода у пројекат, позадине курикулума, корисних и практичних препорука за будуће омладинске раднике и едукаторе који га користе у својим програмима и табеле програма са свим развијеним сесијама. Затим, други део курикулума обухвата 12 детаљно разрађених сесија према редоследу у табели програма. Свака сесија је детаљно представљена и описана. Сесија почиње насловом, трајањем у минутима, позадином сесије, општим циљем и специфичним подциљевима, компетенцијама развијеним кроз активности сесије, коришћеним методама и методологијама. Након тога следи детаљан опис тока сваке активности у оквиру сесије, материјали потребни за имплементацију, додатни документи и извори релевантни за сесију обуке и препоруке за лакшу реализацију обуке.

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ КУРИКУЛУМА СУ:

- Увођење учесника у обуку, стварање позитивне групне динамике и успостављање колаборативног и отвореног окружења за учење од почетка програма;
- Истраживање и разумевање националних контекста, узрока и постојећих одговора за напуштање школовања, како би се идентификовало где омладински рад може допринети одрживим решењима;
- Истраживање како програми друштвено корисног рада у заједници и програми учења могу послужити као ефикасне стратегије за спречавање напуштања школовања и поновно ангажовање ризичних младих;
- Вежбање развоја стратешког и структурираног приступа за изградњу ефикасне, одрживе сарадње између омладинских радника и школа/наставника у подршци спречавању напуштања школовања;
- Осмишљавање инклузивних, креативних и колаборативних програма учења у заједници који укључују школе, ученике и заинтересоване стране у заједници у решавању проблема напуштања школовања;

- Опременање омладинских радника разумевањем примене приступа заснованог на потребама приликом дизајнирања и евалуације програма друштвено корисног рада у заједници и програма учења;
- Истраживање и анализа фактора ризика који доприносе напуштању школовања и изградња капацитета омладинских радника да препознају и одговоре на ове изазове у својим заједницама;
- Ојачати способност учесника да осмисле инклузивне и ангазоване стратегије регрутовања које ефикасно допиру и мотивишу младе људе који су у ризику од напуштања школовања да се укључе у програме друштвено корисног рада у заједници и програме учења;
- Опремити омладинске раднике алатима и стратегијама за одржавање мотивације и ангажовања младих у ризику кроз све фазе програма друштвено корисног рада у заједници и програма учења;
- Ојачати капацитете омладинских радника да пружи континуирану, структурирану и емпатичну менторску подршку младима у ризику током њиховог ангажовања у пројектима друштвено корисног рада у заједници и програмима учења;
- Оснажити омладинске раднике да осмисле и прилагоде практичне иницијативе које преносе исходе учења из пројекта друштвено корисног рада у заједници у школско окружење, подржавајући академски развој и инклузију младих у ризику;
- Омогућити учесницима простор да размишљају о својим личним и групним искуствима учења и да процене програм обуке, истовремено идентификујући начине за одржавање и примену свог учења након обуке.

Програм обуке

ДАН 1	
Поподне	Долазак учесника
Вече	Вече добродошлице
ДАН 2	
Преподне	Увод у обуку и упознавање групе
Поподне	Разумевање контекста и изазова везаних за стопу напуштања школовања
Поподне	Рефлексција и евалуација дана
Вече	Интеркултурално вече
ДАН 3	
Преподне	Веза између стопе напуштања школовања и програма друштвено корисног рада и програма учења
Преподне	Успостављање позитивне сарадње са школама и наставницима
Поподне	Развој нових и иновативних програма друштвено корисног рада и програма учења у сарадњи са школама, ученицима и другим заинтересованим странама
Поподне	Рефлексција и евалуација дана
ДАН 4	
Преподне	Примена приступа заснованог на потребама у развоју и евалуацији програма друштвено корисног рада и програма учења
Преподне	Идентификовање и разумевање фактора ризика који доприносе стопи напуштања школовања

Поподне	Развијање ефикасних стратегија регрутовања младих који су у ризику од напуштања школовања да се придруже програмима друштвено корисног рада и програмима учења
Поподне	Рефлексија и евалуација дана
ДАН 5	
Преподне	Развијање стратегија за мотивацију и ангажовање младих који су у ризику од напуштања школовања током њиховог учешћа у пројектима друштвено корисног рада
Поподне	СЛОБОДНО ПОПОДНЕ
ДАН 6	
Преподне	Менторство младих током њиховог учешћа у пројектима друштвено корисног рада
Преподне	Имплементација достигнућа учења из пројеката друштвено корисног рада у академско/школско окружење – I
Поподне	Имплементација достигнућа учења из пројеката друштвено корисног рада у академско/школско окружење – II
Поподне	Рефлексија и евалуација дана
ДАН 7	
Преподне	Имплементација достигнућа учења из пројеката друштвено корисног рада у академско/школско окружење – III
Поподне	Евалуација и одрживост програма друштвено корисног рада и програма учења
Поподне	Журка „До поновног сусрета“
ДАН 8	
Преподне	Одлазак учесника

ПРЕПОРУКЕ

ЗА КОРИШЋЕЊЕ ОВОГ КУРИКУЛУМА
И ЗА ОРГАНИЗОВАЊЕ СЛИЧНИХ
ОБУКА

ПРЕПОРУКЕ ЗА КОРИШЋЕЊЕ ОВОГ КУРИКУЛУМА И ЗА ОРГАНИЗОВАЊЕ СЛИЧНИХ ОБУКА

Овај курикулум за едукацију омладинских радника у сарадњи са школама/наставницима о смањењу стопе напуштања школовања кроз развој програма друштвено корисног рада у заједници и програма учења за младе ученике, представља структуриран и иновативан алат усмерен на опремање омладинских радника неопходним компетенцијама за ефикасно решавање проблема раног напуштања школовања. Курикулум подржава омладинске раднике у изградњи снажних партнерстава са школама и заједницама, дизајнирању и спровођењу инклузивних иницијатива за учење у оквиру рада у заједници и пружању прилагођене подршке ученицима који су у ризику од напуштања школовања. Посебно је дизајниран за шестодневну обуку, али се може прилагодити и различитим контекстима учења. Сесије се фокусирају на пружање знања, вештина и ставова који су омладинским радницима потребни да би преузели активну улогу у превенцији напуштања школовања премошћавањем формалног и неформалног образовања кроз практично ангажовање и искуствено учење. Приликом коришћења овог курикулума, препоручује се да омладински радници и тренери укључени у организовање и извођење обуке поседују претходно знање и ставове у следећим областима:

- Разумевање узрока и динамике напуштања школовања и улоге ангажовања заједнице;
- Искуство у неформалном образовању и методама партиципативне обуке;
- Вештине у сарадњи и комуникацији са формалним актерима у образовању (школе, наставници, институције);
- Практично знање у дизајнирању програма за младе и менторству младих у ризику;
- Познавање приступа учењу заснованом на заједници и учењу кроз друштвени рад.

Све сесије у оквиру курикулума су намерно међусобно повезане, нудећи тако кохерентан ток учења и осигуравајући да се развијене компетенције надограђују једна на другу. Курикулум омогућава лако спровођење обуке од стране омладинских радника и едукатора на локалном, националном и европском нивоу.

Да би се осигурао квалитет и ефикасност обуке, важно је размотрити конкретне препоруке у свакој фази процеса: пре почетка обуке, током његовог извођења и након његовог завршетка. Следећи одељак наводи прилагођене предлоге за сваку од ових кључних фаза.

ФАЗА 1: ПРЕ ОБУКЕ

- Организациони тим и тренери треба да обезбеде да сви одабрани учесници добију добро структуриран информативни пакет, који укључује циљеве обуке, детаљан програм, методологију (методе неформалног образовања), припремне задатке које треба урадити пре обуке и који садрже истраживање локалног контекста о проблемима напуштања школовања и практичне информације.
- Организације које шаљу учеснике на обуку треба да буду благовремено обавештене о томе да су одговорне за организовање припремних састанака како би учесницима пружиле контекст о теми, разјасниле очекивања и подржале учеснике у спровођењу припремних истраживачких задатака пре обуке.
- Кључно је неговати свест о различитости, инклузији и сарадњи. Организације које шаљу ученике треба да припреме учеснике за ангажовање у тимовима мешовитих националности и интердисциплинарним тимовима и да истакну важност међукултурног разумевања, посебно зато што напуштање школовања обликују социо-економски и културни фактори.
- Учесници треба да буду информисани о својим активним улогама током обуке, посебно ако се од њих очекује да ко-модерирају дискусије, доприносе локалним примерима или заједно развијају материјале.

- Учесници треба да буду информисани о својим активним улогама током обуке, посебно ако се од њих очекује да ко-модерирају дискусије, доприносе локалним примерима или заједно развијају материјале.

ФАЗА 2: ТОКОМ ОБУКЕ

- Тренери треба да обезбеде да обука прати прогресивни ток учења, прилагођавајући време и методе потребама групе и осигуравајући да се свака сесија надовезује на претходну.
- Курикулум укључује практичне радионице, дискусије засноване на теорији и групни пројектни рад. Тренери треба да воде рефлексију након сваког радног дана како би учврстили научено и повезали га са стварним омладинским радом.
- Важно је подстаћи учеснике да донесу конкретне примере из својих заједница, што обогаћује дискусије и омогућава учење од вршњака у реалном времену.
- Свака сесија укључује практичне препоруке за имплементацију; тренери треба да их прочитају и прилагоде професионалним реалностима учесника и националним контекстима.
- Тренери треба да укључе свакодневне тренутке рефлексије и провере ниво енергије како би одржали високу мотивацију и осигурали да је учење инклузивно и емоционално безбедно. Флексибилан приступ усмерен на младе је од виталног значаја за висок ангажман.
- Тренери треба да издвоје простор за спонтану креативност и решавање проблема тако што ће омогућити учесницима да заједно дизајнирају активности или прилагоде задатке реалности својих циљних група.

ФАЗА 3: НАКОН ОБУКЕ

- Тренери и организатори треба да одржавају комуникацију са учесницима након обуке и да их подрже у спровођењу програма друштвено корисног рада и учења у заједници које су развили током обуке.
- Кључно је подстаћи учеснике да документују своје накнадне активности и да их деле унутар мреже. Ово помаже у обезбеђивању одговорности вршњака, представљању добрих пракси и инспирисању репликације.
- Накнадна подршка је такође важна. Ово може укључивати менторство, онлајн сесије за давање повратних информација или могућности умрежавања (нпр. окупљања, онлајн форуми итд.).
- Учеснике треба позвати да процене дугорочни утицај обуке на свој рад са школама и младима и да тако допринесу усавршавању курикулума и будућих обука.

ДЕТАЉАН ОПИС СЕСИЈА ОБУКЕ:

“КУРИКУЛУМ ЗА ЕДУКАЦИЈУ
ОМЛАДИНСКИХ РАДНИКА У
САРАДЊИ СА ШКОЛАМА/
НАСТАВНИЦИМА О СМАЊЕЊУ
СТОПЕ НАПУШТАЊА ШКОЛОВАЊА
КРОЗ РАЗВОЈ ДРУШТВЕНО
КОРИСНИХ ПРОГРАМА И ПРОГРАМА
УЧЕЊА ЗА МЛАДЕ УЧЕНИКЕ”

Увод у обуку и упознавање групе

Назив сесије:

Увод у обуку и упознавање групе

Трајање:

180 минута

Позадина:

Прва сесија поставља основу за целу обуку и укључивање учесника. Током ове сесије се учесници упознају са пројектом, циљевима обуке, структуром и садржајем програма, а такође омогућава стварање гостољубиве и инклузивне групне атмосфере. Пошто учесници долазе из различитих средина и имају различита искуства, неопходно је искористити прву сесију за комуникацију и успостављање поверења. Активности у овој сесији су осмишљене тако да подстакну интеракцију, пробуде радозналост и енергизирају учеснике. Започињање обуке упознавањем и изражавањем очекивања и могућих доприноса учесника омогућиће учесницима да изграде везе које ће подржати сарадњу током обуке. Затим, активност „Немогућа мисија“ служи за изградњу тима. Ова активност помаже учесницима да истраже групну динамику на разигран и рефлексиван начин. Ова сесија такође даје учесницима прилику да јасно разумеју сврху и структуру обуке.

Циљ сесије:

Упознати учеснике са обуком, створити позитивну групну динамику и успоставити колаборативно и отворено окружење за учење од почетка програма.

Специфични подциљеви сесије:

- Представити контекст, циљеве и исходе учења обуке;
- Створити безбедан и инклузиван простор где се учесници осећају добродошло, саслушано и пријатно да активно учествују;
- Подржати учеснике у међусобном упознавању кроз интерактивне и креативне методе;
- Створити простор за групно повезивање и сарадњу кроз тимски изазов који подстиче креативност, комуникацију и вештине решавања проблема.

Компетенције које обухвата сесија:

- Личне, друштвене и компетенције учења;
- Сарадња и комуникација;
- Грађанске компетенције;
- Писменост;
- Решавање проблема;
- Креативно размишљање;
- Тимски рад.

Методологија и методе:

- Теоријско излагање;
- Активност брзог упознавања;
- Индивидуални рад – очекивања, страхови и доприноси;
- Групни рад – активност „Немогућа мисија“.

Ток сесије:

I. Увод у обуку и упознавање тима и учесника (20 минута)

Тренери и организациони тим поздрављају учеснике и пожеље им добродошлицу на обуку. Званично отварају програм представљањем пројекта. Дају кратак преглед пројекта „ЕКО пројекти заједнице предвођени младима за превенцију напуштања школовања“, објашњавајући релевантност теме, важност улоге омладинских радника у смањењу стопе напуштања школовања, важност сарадње са наставницима и школама у решавању овог проблема и очекиване резултате обуке. Даље представљају циљ обуке, задатке и програм за наредних 6 дана. Затим следи кратко представљање организационог тима, тренера и представљање учесника.

II. Активност брзог упознавања (30 минута)

Учесници се позивају да устану и формирају два концентрична круга окренута један према другом. Обавештавају се да ће у наредних 30 минута имати прилику да формирају нове парове свака 2–3 минута и да разговарају о одређеној изјави/питању које је навео тренер. Након сваке рунде, особе у једном од кругова треба да се помере лево/десно за једно место како би имале нову особу испред себе са којом ће да разговара. За почетак, тренер најављује да сваки пар има 2–3 минута да се представи, подели своје име, одакле је и једну занимљиву чињеницу о себи. Затим се одржавају следеће рунде, са новим питањима/изјавама за дискусију, као што су:

- Мој посао из снова
- Забавно искуство у мом омладинском раду
- Омиљена земља за живот
- Да ли имате кућног љубимца?
- Филм/ТВ серија коју сам поново гледао/гледала једном/више пута
- Који је ваш хоби?

Тренер може додати још питања, у зависности од броја учесника и доступног времена.

III. Очекивања, страхови и доприноси (30 минута)

Тренер је припремио три флипчарта са ознакама „Очекивања“, „Страхови“ и „Доприноси“. Позива учеснике да индивидуално размисле о овоме неколико минута, а затим да приђу флипчартовима како би написали или нацртали своје доприносе користећи шарене маркере или самолепљиве папириће. Читав процес траје око 10–15 минута. Након што сви дају свој допринос, тренер наглас чита неке од тачака са сваког флипчарта и позива учеснике да коментаришу или дају додатна објашњења. На овај начин тренери могу да стекну увид у начин размишљања групе. Ова активност такође ствара простор да се учесници осећају саслушаним и укљученим од самог почетка.

IV. Немогућа мисија (100 минута)

Учесници су подељени у мале групе. Тренер им представља низ мисија/изазова које морају да заврше у року од 75 минута. Након овог времена, треба да се врате у радну собу како би тренер потврдио да ли су задаци/мисија успешно завршени и да кратко продискутују активност. Листа задатака/мисија може бити разнолика и може укључивати и активности у локалној заједници ради истраживања околине и културе. Потенцијална листа активности може бити следећа:

- Направите тимску песмицу од 1 минута и изведите је
- Изградите самостојећи торањ користећи само папир и траку
- Пронађите предмет који представља идентитет вашег тима
- Направите креативни групни селфи
- Научите три нове речи на локалном језику

Сваки задатак/мисија има поене и свака група мора да одлучи како да управља својим временом, додели улоге и заврши што више задатака.

Након што време истекне, сви учесници се окупљају за рунду рефлексije коју воде тренери. Учесници деле са осталима како су се организовали, шта су научили о тимском раду и како су се носили са датим задацима/изазовима.

Потребни материјали:

папири формата А4 и А3, оловке, пенкале, маркери, самолепљиви папирићи, флипчарт и папири за флипчарт, пројектор, лаптоп, селотејп и листа задатака за активност „Немогућа мисија“.

Препоруке за тренере који ће реализовати ову сесију:

- Тренер треба да се увери да су задаци за активност „Немогућа мисија“ инклузивни и прилагодљиви физичким, културним и емоционалним капацитетима свих учесника. Треба да изабере задатке који промовишу сарадњу уместо конкуренције и одражавају вредности тимског рада и креативности у раду са младима.
- Активност „Очекивања, страхови и доприноси“ – тренер треба да се побрине да поново погледа флипчартове на крају обуке како би размислио о томе шта је испуњено или промењено. Ово помаже учесницима да се осећају признатим и појачава вредност њиховог доприноса од самог почетка. Тренер треба да нагласи овај елемент.

Разумевање контекста и изазова везаних за стопу напуштања школовања

Назив сесије:

Разумевање контекста и изазова везаних за стопу напуштања школовања

Трајање:

180 минута

Позадина:

Пре него што омладински радници почну са детаљнијим учењем и оснаживањем за сарадњу са школама развијање утицајних програма друштвено корисног рада у заједници и програма учења, неопходно је да разумеју реалност која утиче на стопу напуштања школовања и истраже постојеће програме који се баве овим проблемом. Ове реалности се често значајно разликују од земље до земље, као и у различитим регионима, обликоване су друштвеним, економским, образовним и културним факторима. Ова сесија омогућава учесницима да истраже и анализирају ситуацију напуштања школовања у свом контексту кроз заједничку рефлексију и групни рад. Учесници имају прилику да идентификују кључне изазове са којима се суочавају млади људи који су у ризику од превременог напуштања школовања и да испитају системске факторе или факторе на нивоу заједнице који доприносе овим изазовима. Поред тога, имају прилику да истраже шта се већ ради на решавању ових проблема, како из перспективе политике, тако и из перспективе локалних заједница.

Циљ сесије:

Истражити и разумети националне контексте, узроке и постојеће одговоре за напуштање школовања, како би се утврдило где омладински рад може допринети одрживим решењима.

Специфични подциљеви сесије:

- Истражити и поделити тренутне реалности и статистику везану за напуштање школовања у земљама учесника;
- Идентификовати кључне изазове и основне узроке који доводе до раног напуштања школовања међу младима;
- Створити простор за представљање прикупљених информација и података;
- Подстаћи размену различитих перспектива и искустава међу омладинским радницима из различитих средина;
- Истражити постојеће програме и одговоре који се баве напуштањем школовања на националном нивоу.

Компетенције које обухвата сесија:

- Личне, друштвене и компетенције учења;
- Истраживачке компетенције;
- Вештине презентовања;
- Аналитичке вештине;
- Сарадња и комуникација;
- Грађанске компетенције;
- Писменост;
- Тимски рад.

Методологија и методе:

- Рад у малим групама – национални тимови;
- Презентације;
- Дискусија.

Ток сесије:

I. Увод у сесију и задатке (10 минута)

Тренер укратко представља тему и циљеве сесије. Даје им информацију да ће током наредних 70 минута истраживати стварност стопа напуштања школовања у свом контексту и критички проценити главне изазове који доприносе овом проблему. Овај задатак је повезан са припремним истраживачким задатком који су требали да спроведу пре доласка на обуку. Тренери наглашавају важност разумевања системских и друштвених фактора од стране омладинских радника, посебно у вези са дизајнирањем ефикасних програма за друштвено користан рад у заједници и програма учења.

II. Рад у националним тимовима – Контекст и изазови (70 минута)

Учесници су позвани да раде у својим националним групама на овом задатку. Имају 70 минута да истраже, интегришу претходно прикупљене податке и комбинују их. Свака група се позива да разговара и размисли о ситуацији напуштања школовања у својим земљама, као што су:

- Колика је стопа напуштања школовања у вашој земљи/региону?
- Који су главни узроци (економски, друштвени, образовни, лични, системски)?
- Које су карактеристике младих који су највише погођени? Које групе су рањивије?
- Како школе и заједнице реагују на овај проблем?

Свака група се припрема за презентацију свог рада током овог времена.

III. Презентације (60 минута)

Тренер позива све групе да представе своје налазе. Свака група има отприлике 7–10 минута (у зависности од броја група). Након сваке презентације, тренер оставља кратак простор од 1–2 минута за питања или коментаре осталих учесника. Ово се ради са главним циљем да се истакну сличности и разлике између контекста у различитим земљама.

IV. Наставаа рада у националним тимовима – Истраживање постојећих програма (20 минута)

Затим се од учесника тражи да се врате у своје националне групе ради додатног задатка. Учесници сада морају да потраже и размотре/поделе примере постојећих програма, политика или иницијатива на нивоу локалне самоуправе у свом контексту, чији је циљ спречавање или смањење стопе напуштања школовања. За то имају 20 минута. Тренер им поставља следећа водећа питања:

- Ко спроводи програме (влада, невладине организације, школе, омладински радници)?
- На које изазове се посебно фокусирају?
- Да ли су ефикасни? Зашто јесу или зашто нису?

V. Дељење увида (20 минута)

Све групе се окупљају како би поделиле резултате своје дискусије. Свака група дели 1–2 кључна увида или занимљива примера из своје дискусије о постојећим програмима. Тренер завршава сесију сумирањем заједничких тема, добрих пракси и новонасталих празнина које се могу обрадити касније током обуке. Кратка питања и одговори или рефлексја су укључени у затварање сесије.

Потребни материјали:

папири А4 и А3 формата, оловке, пенкала, маркери, самолепљиви папирићи, флипчарт и папири за флипчарт, пројектор, лаптоп.

Препоруке за тренере који ће реализовати ову сесију:

- Ова сесија је повезана са припремним истраживачким задатком који су учесници требали да ураде пре доласка на обуку. На почетку сесије, тренер треба да провери да ли су групе спровеле већ нека истраживања. Ако имају мало или нимало прикупљених података, време за рад у групи треба сходно томе продужити.

Веза између стопе напуштања школовања и програма друштвено корисног рада и програма учења

Назив сесије:

Веза између стопе напуштања школовања и програма друштвено корисног рада и програма учења

Трајање:

90 минута

Позадина:

Феномен напуштања школовања је сложен проблем на који могу утицати различити друштвени, економски, образовни и лични фактори. Омладински радници имају значајну улогу у решавању овог проблема. Међутим, да би омладински радници могли ефикасно да реагују, кључно је разумети не само узроке раног напуштања школовања, већ и потенцијал алтернативних приступа учењу заснованих на заједници како би се млади поново ангажовали на смислене начине. Ова сесија упознаје учеснике са идејом да програми друштвено корисног рада у заједници и програми учења могу играти кључну улогу у превенцији напуштања школовања. Ови програми нуде младима осећај сврхе, релевантности и припадности који често недостају у традиционалним образовним окружењима. Повезивањем искуства из стварног света са личним растом и утицајем на заједницу, такви програми могу послужити као мотивациони мостови назад ка образовању. Сесија је осмишљена тако да изгради разумевање како ова веза функционише у пракси и истражује једноставан оквир од 3 корака који учесници могу да прилагоде и примене у својим контекстима. Кроз рефлексију, дискусију и теоријски допринос, омладински радници почињу да идентификују конкретне начине да постану део решења у решавању проблема раног напуштања школовања.

Циљ сесије:

Да се истражи како програми друштвено корисног рада у заједници и програми учења могу послужити као ефикасне стратегије за спречавање напуштања школовања и поновно ангажовање младих у ризику.

Специфични подциљеви сесије:

- Размислити о личним и системским разлозима који стоје иза напуштања школовања из перспективе младих;
- Увести практичан оквир од 3 корака који омладински радници могу користити за решавање кризе напуштања школовања на нивоу заједнице;
- Истражити како програми друштвено корисног рада у заједници и програми учења могу допринети стратегијама превенције, интервенције и реинтеграције;
- Подстаћи учеснике да повежу теорију са праксом дискусијом о томе како се предложени кораци могу применити у њиховим локалним контекстима.

Компетенције које обухвата сесија:

- Личне, друштвене и компетенције учења;
- Аналитичке вештине;
- Сарадња и комуникација;
- Грађанске компетенције;
- Писменост;
- Креативно размишљање;
- Тимски рад.

Методологија и методе:

- Индивидуални рад;
- Теоријско излагање;
- Групна дискусија.

Ток сесије:

I. Увод у сесију (5 минута)

Тренер представља сесију и истиче важност истраживања везе између стопе напуштања школовања и програма друштвено корисног рада и програма учења, као и како се они могу користити као стратешки одговор на проблем напуштања школовања. Тренер такође истиче важност укључивања младих у смислена искуства учења повезана са ангажовањем у стварном животу заједнице и како ова веза може спречити рано напуштање школовања.

II. Индивидуални рад – из перспективе младе особе (10 минута)

Од учесника се тражи да ураде индивидуалну рефлексију. Тренер их позива да се ставе у менталитет младе особе која је напустила или је у опасности да напусти школовање. Индивидуално размишљају о следећем питању: „Шта вас је навело да напустите школовање?“ За ово имају 10 минута и подстичу се да размисле о факторима као што су личне борбе, недостатак мотивације, школско окружење или друштвени притисци и да своје одговоре напишу на папиру или самолепљивим папирићима.

III. Дељење увида (15 минута)

Након индивидуалног рада, учесници се позивају да поделе неке од разлога које су идентификовали. Тренер прикупља кључне тезе и записује их на флипчарту или табли како би идентификовао обрасце и заједничке теме.

Овај сегмент помаже групи да саосећа са животном стварношћу младих људи и боље разуме основне проблеме који стоје иза напуштања школовања.

IV. Теоријско излагање – 3 корака за решавање кризе напуштања школовања (20 минута)

Након што добије почетну представу о идентификованим разлозима за напуштање школовања, тренер наставља сесију са кратким теоријским излагањем на дату тему. Представља структурирани модел састављен од три кључна корака које заједнице могу да прате како би се избориле са проблемом напуштања школовања:

- Корак 1: Разумети кризу напуштања школовања у вашој заједници;
- Корак 2: Комбиновати основе доброг школовања са фокусираним напорима за превенцију, интервенцију и опоравак;
- Корак 3: Организовати одрживу кампању широм заједнице како би се окончала криза напуштања школовања.

Тренер укратко објашњава сваки корак, истичући како се програми друштвено корисног рада у заједници и програми учења могу интегрисати у овај оквир као проактивна метода интервенције која укључује младе.

V. Групна дискусија – примена 3 корака у нашој стварности (40 минута)

Учесници су подељени у мале мешовите групе. Позвани су да у првих 20 минута разговарају о следећем:

- Како се ова 3 корака примењују у вашем локалном контексту?
- Да ли постоје праксе у вашој заједници које већ одражавају делове овог модела?
- Како се друштвено користан рад у заједници и програми учења могу користити као алат за интервенцију или опоравак?
- Који су могући изазови или могућности за спровођење таквих корака?

Након групних дискусија, свака група дели 1-2 кључне тачке са осталим учесницима. Тренер завршава сесију сумирањем како ови кораци могу водити омладинске раднике у изградњи приступа заснованих на заједници за превенцију напуштања школовања.

Потребни материјали:

папири А4 и А3 формата, оловке, пенкала, маркери, самолепљиви папирићи, флипчарт и папири за флипчарт, пројектор, лаптоп.

Пропратни документи и додатна литература:

- Balfanz, R. (2007). What your community can do to end its drop-out crisis. In Center for Social Organization of Schools. <https://civilrightsproject.ucla.edu/research/k-12-education/school-dropouts/the-dropout-crisis-in-the-northwest-confronting-the-graduation-rate-crisis-in-all-communities-with-special-focus-on-american-indian-and-alaska-native-students/legters-what-your-community-can-do.pdf>

Препоруке за тренере који ће реализовати ову сесију:

- Приликом вођења вежбе индивидуалне рефлексije, тренер треба да обезбеди тиху и непристрасну атмосферу како би учесници могли искрено да саосећају са искуством напуштања школовања младе особе.
- Током дискусије о моделу са 3 корака, важно је охрабрити учеснике да наведу стварне примере или иницијативе малог обима из својих заједница. Ово помаже у превазилажењу јаза између теорије и праксе и инспирише размишљање усмерено ка акцији.

Успостављање позитивне сарадње са школама и наставницима

Назив сесије:

Успостављање позитивне сарадње са школама и наставницима

Трајање:

90 минута

Позадина:

Позитивна сарадња између омладинских радника и школа и наставника у подршци ученицима који су у ризику од напуштања школовања је неопходна. Међутим, изградња таквих партнерстава може бити изазовна због разлика у институционалним културама, недостатка комуникације и нејасних очекивања од различитих актера. Ова сесија се фокусира на развој капацитета омладинских радника да приступе школама са самопоуздањем, јасноћом и структурираним начином размишљања. У овој сесији, учесници имају прилику да користе процес од 3 корака како би истражили како да покрену, ојачају и одрже ефикасну сарадњу са школским особљем. Сесија наглашава међусобно разумевање, заједничке циљеве и практичне почетне тачке за сарадњу која на крају користи младим људима којима оба сектора служе. Сесија је осмишљена тако да створи простор за учеснике да креирају акционе планове које могу да прилагоде и примене у својим локалним реалностима, доприносећи повезанијем и холистичкијем систему подршке за младе.

Циљ сесије:

Вежбати развој стратешког и структурираног приступа за изградњу ефикасне и одрживе сарадње између омладинских радника и школа/наставника у сврху спречавања младих да напусте школовање.

Специфични подциљеви сесије:

- Користити приступ корак-по-корак у размишљању и предузимању акција за решавање проблема напуштања школовања;
- Размислити о тренутним препрекама и могућностима за сарадњу између омладинских радника и формалних образовних институција;
- Применити структурирани модел од 3 корака за дизајнирање практичне стратегије за покретање и одржавање школских партнерстава;
- Идентификовати практичне кораке и улазне тачке за омладинске раднике да се смислено повежу са школама и наставницима.

Компетенције које обухвата сесија:

- Личне, друштвене и компетенције учења;
- Аналитичке вештине;
- Критичко мишљење;
- Сарадња и комуникација;
- Грађанске компетенције;
- Писменост;
- Креативно размишљање;
- Тимски рад.

Методологија и методе:

- Рад у малим групама;
- Презентације и дискусија.

Ток сесије:

I. Рад у малим групама – 3 корака за стратешку сарадњу (50 минута)

Учесници су подељени у мале групе од 3–5 особа. Свака група има исти задатак. Тренер им даје информацију да ће имати 50 минута да развију стратешки приступ за успостављање позитивне и одрживе сарадње између омладинских радника и школа/наставника. Свој рад треба да структурирају помоћу модел од 3 корака представљеног у претходној сесији:

- Разумети контекст: Које су уобичајене препреке и потребе у сарадњи између школе и омладинских радника?
- Осмислити интервенције усмерене на дизајн: Које акције омладински радници могу предузети да би се повезали са школама и изградили поверење?
- Изградити одрживи однос: Како се партнерство може одржавати, евалуирати и проширити?

Тренер их подстиче да размотре неколико фактора приликом дизајнирања својих стратегија/модела, као што су обостране користи и заједнички циљеви, улоге и одговорности, комуникациони канали, улазне тачке (кога прво контактирати, како представити нову иницијативу), препреке и како их превазићи.

Све групе треба да припреме презентацију са својим стратешким тачкама.

II. Презентације и дискусија (40 минута)

Све групе се окупљају за презентацију свог рада и дискусију. Свака група представља свој стратешки приступ у трајању од 5–7 минута. Након сваке презентације, тренер оставља неколико минута за отворена питања или сугестије осталих учесника. Сесија се завршава кратком дискусијом коју води тренер како би се сумирали заједнички елементи, иновативне идеје и практични изазови које су групе идентификовале.

Потребни материјали:

папири А4 и А3 формата, оловке, пенкала, маркери, самолепљиви папирићи, флипчарт и папири за флипчарт, пројектор, лаптоп.

Пропратни документи и додатна литература:

- Burrow, C., & Smith, E. (2011). Effective Dropout Recovery Strategies & The Graduation Alliance Approach. In Graduation Alliance. <https://graduationalliance.com/wp-content/uploads/2018/08/GA-White-Paper-Electronic.pdf>

Препоруке за тренере који ће реализовати ову сесију:

- Важно је подстаћи учеснике да размисле о постојећим примерима из својих прошлих искустава у раду са школама. Ово доноси аутентичност групном раду и помаже у осмишљавању стратегија на примерима из стварне праксе.
- Ако је могуће, тренер може укључити представника школе у сесију како би пружио школску перспективу. Ово може подстаћи реалније и емпатичније планирање стратегија.

Развој нових и иновативних програма друштвено корисног рада и програма учења у сарадњи са школама, ученицима и другим заинтересованим странама

Назив сесије:

Развој нових и иновативних програма друштвено корисног рада и програма учења у сарадњи са школама, ученицима и другим заинтересованим странама

Трајање:

180 минута

Позадина:

Програми друштвено корисног рада и учења су моћни алати за ангажовање младих људи, посебно оних који су у ризику од напуштања школовања, повезивањем академског учења са учешћем у стварном животу заједнице. Ови програми могу помоћи ученицима да пронађу сврху, изграде вештине и развију осећај припадности, а истовремено се баве стварним потребама заједнице. Међутим, да би такви програми били ефикасни, морају бити осмишљени у сарадњи. То значи да ови програми треба да буду осмишљени као такви да обједињују перспективе школа, ученика, омладинских радника, родитеља и других локалних заинтересованих страна. Ова сесија пружа омладинским радницима простор за заједничко креирање иновативних и инклузивних идеја за програме које наглашавају учење кроз рад, друштвену одговорност и заједничко власништво међу свим укљученим странама. Учесници се воде кроз мапирање заинтересованих страна, а затим раде у групама како би развили детаљне концепте програма који одражавају њихову стварност и креативност. Процес подстиче интердисциплинарно размишљање, стратешко планирање и разматрање утицаја и на развој младих и на трансформацију заједнице.

Циљ сесије:

Да се осмисле инклузивни, креативни и колаборативни програми учења кроз друштвено користан рад у заједници који ангажују школе, ученике и заинтересоване стране у заједници у решавању проблема напуштања школовања.

Специфични подциљеви сесије:

- Идентификовати и мапирати заинтересоване стране неопходне за успешан развој и спровођење програма;
- Заједнички креирати стратешки план програма који комбинује исходе учења са значајним ангажовањем заједнице;
- Промовисати иновације и инклузију у осмишљавању активности које одговарају и образовним и потребама заједнице;
- Ојачати компетенције учесника у заједничком планирању, осигуравајући да су сви актери укључени у сваку фазу програма.

Компетенције које обухвата сесија:

- Личне, друштвене и компетенције учења;
- Аналитичке вештине;
- Истраживачке компетенције;
- Дигиталне компетенције;
- Сарадња и комуникација;
- Грађанске компетенције;
- Писменост;
- Критичко и креативно мишљење;
- Тимски рад.

Методологија и методе:

- Теоријско излагање;
- Рад у малим групама: мапирање заинтересованих страна и осмишљавање програма;
- Презентације и шетња по галерији.

Ток сесије:

I. Увод у сесију (5 минута)

Тренер упознаје учеснике са фокусом сесије и током активности. Наглашава да ће фокус бити на осмишљавању креативних и инклузивних програма учења кроз друштвено користан рад у заједници који активно укључују школе, ученике и кључне заинтересоване стране у заједници. Такође се наглашава важност заједничког стваралаштва и сарадње у борби против напуштања школовања кроз практично и смислено учење.

II. Мапирање заинтересованих страна – рад у малим групама (20 минута)

Учесници су подељени у мале групе. Тренер их замоли да искористе наредних 20 минута за размишљање и визуелно мапирање свих потенцијалних заинтересованих страна које би могле играти улогу у програму учења кроз друштвено користан рад у заједници. То би могло да укључује следеће категорије:

- Школе и наставници
- Ученици (у ризику и они из редовних група)
- Родитељи/старатељи
- Невладине организације и омладинске организације
- Локална предузећа
- Општине или институције
- Културни, еколошки или актери социјалних услуга

Добијају упутство да запишу своје доприносе на флипчарт папиру и евентуално идентификују потенцијалне улоге и доприносе сваког актера.

III. Дељење увида и налаза (15 минута)

Свака група треба да представи своју мапу заинтересованих страна у 2-3 минута. Тренер води кратку дискусију како би идентификовао преклапања, нове идеје и могуће изазове у ангажовању заинтересованих страна.

IV. Рад у малим групама: осмишљавање програма учења кроз друштвено користан рад (90 минута)

Учесници се позивају да се врате у своје групе на још један круг групног рада који траје 90 минута. Тренер је припремио структурирани радни лист или шаблон на флипчар папиру, како би водио учеснике у њиховом раду. Њихов задатак је да осмисле нови и иновативни програм друштвено корисног рада и учења у сарадњи са школама, ученицима и другим заинтересованим странама. Програм мора да укључи најмање три групе заинтересованих страна и да буде прилагођен да поново укључи младе у смислено учење и допринос заједници. Дати шаблон је следећи:

Назив и циљ програма
Ко је укључен (заинтересоване стране)?

Главне активности (шта ће ученици радити и шта ће научити)
Утицај на заједницу
Шта га чини иновативним?
Како ће бити осигурана сарадња у свакој фази?

Тренер повремено посећује групе како би понудио подршку и подстакao креативне, инклузивне идеје. Након 90 минута, сви треба да презентују свој програм.

V. Презентације и шетња по галерији (50 минута)

Тренер позива сваку групу да представи свој рад у 5–7 минута. Када се све презентације заврше, учесници се позивају да учествују у шетњи галеријом или активности вршњачког гласања. То се ради тако што се излаже постер сваке групе, а учесници шетају по просторији како би прегледали све радове. Гласају користећи самолепљиве папириће или налепнице у различитим бојама за следеће категорије:

- Најкооперативније
- Најкреативнији
- Најреалније
- Најбољи дизајн исхода учења

Шетња галеријом траје око 5 минута. Сесија се завршава кратким дебрифингом који води тренер. Тренер се побрине да истакне јаке елементе сваког програма и како они могу инспирисати стварну имплементацију.

Потребни материјали:

папири А4 и А3 формата, оловке, пенкала, маркери, флипчарт и папири за флипчарт, пројектор, лаптоп, радни лист или папир за флипчарт са шаблоном за групни рад, салепљиви папирићи или налепнице у различитим бојама.

Препоруке за тренере који ће реализовати ову сесију:

- Тренер може да обезбеди шаблоне или визуелна помагала (нпр. примере мапа заинтересованих страна, шаблоне за дизајн програма) како би помогао учесницима да јасно и ефикасно структурирају своје идеје током групног рада.
- Приликом формирања група, тренер треба да подстакне разнолик састав групе мешањем учесника са различитим искуствима (формално образовање, омладински рад, невладине организације, итд.) како би се симулирала сарадња више заинтересованих страна у стварном животу и обогатио процес дизајнирања програма.

Примена приступа заснованог на потребама у развоју и евалуацији програма друштвено корисног рада и програма учења

Назив сесије:

Примена приступа заснованог на потребама у развоју и евалуацији програма друштвено корисног рада и програма учења

Трајање:

90 минута

Позадина:

Приликом креирања програма друштвеног рада у заједници и учења усмерених на спречавање напуштања школовања, веома је важно и неопходно да се ове иницијативе развијају на основу стварних потреба заједнице, а не на основу претпоставки. Приступ заснован на потребама је оно што даје приоритет гласовима, вредностима и животним реалностима чланова заједнице, осигуравајући да су програми релевантни, инклузивни и утицајни. Ова сесија помаже омладинским радницима да разумеју разлику између перципираних и стварних потреба и уводи практичне алате за њихово идентификовање и мапирање. Сесија се састоји од креативне рефлексije и колаборативног „мапирања прича“ како би учесници имали прилику да истраже како да уклопе увиде заједнице у дизајн и евалуацију активности учења кроз друштвено користан рад.

Циљ сесије:

Опремити омладинске раднике разумевањем примене приступа заснованог на потребама приликом осмишљавања и евалуације програма друштвено корисног рада у заједници и програма учења.

Специфични подциљеви сесије:

- Упознавање са концептом и принципима приступа заснованог на потребама, укључујући разлику између стварних и претпостављених потреба;
- Креативно мапирање потреба, празнина и могућности заједнице кроз визуелно приповедање;
- Истраживање како идентификоване потребе могу водити и развој програма и евалуацију утицаја.

Компетенције које обухвата сесија:

- Личне, друштвене и компетенције учења;
- Критичко мишљење;
- Аналитичке вештине;
- Сарадња и комуникација;
- Грађанске компетенције;
- Писменост;
- Креативно размишљање;
- Тимски рад.

Методологија и методе:

- Индивидуална рефлексја;
- Теоријско излагање;
- Рад у малим групама: мапирање прича из заједнице;
- Презентација – излагање мапа;
- Групна дискусија.

Ток сесије:

I. Индивидуална рефлексија – „Искра“ (15 минута)

Учесници се позивају да ураде индивидуалну рефлексију у трајању од 5–10 минута и да након тога запишу кључне речи. Тренер их замоли да размишљају о заједници до које им је стало. Додаје питање: Која је једна видљива или невидљива потреба која вам слама срце? Након тога, тренер пита учеснике ко би желео да подели укратко своју рефлексију и увиде са групом.

II. Теоријско излагање: разумевање приступа заснованог на потребама (15 минута)

Тренер у наредних 15 минута даје кратак увод који покрива кључне концепте:

- Дефиниција приступа заснованог на потребама у развоју програма
- Разлика између стварних и претпостављених потреба
- Зашто је укључивање гласа заједнице неопходно и у дизајнирању и у евалуацији програма?
- Примери критеријума евалуације који одражавају вредности и приоритете заједнице.

Тренер користи неколико стварних или релевантних примера како би концепте учинио опипљивим и повезао их са учењем кроз друштвено користан рад за младе.

III. Рад у малим групама: мапирање прича из заједнице (40 минута)

Учесници су подељени у мале групе. Њихов задатак је да креирају „Мапу прича из заједнице“ на флипчарт папиру или А3 папиру. Свака група се подстиче да изабере стварну или измишљену заједницу и да одговори на следећа питања кроз визуелно мапирање:

- Ко је у овој заједници?
- Које су њихове видљиве потребе?
- Које су њихове невидљиве потребе?
- Шта се тренутно ради?
- Шта недостаје?
- Како би изгледао смислен програм овде?
- Како бисмо знали да је био користан?

Имају 40 минута да заврше свој задатак и да припреме кратку презентацију свог рада приказивањем својих мапа на зиду. Подстичу се да користе симболе, цртеже, кључне речи и елементе приповедања како би оживели своју мапу. Тренер подржава групе током рада.

IV. Излагање мапа и групна дискусија (20 минута)

Све групе се окупљају у просторији како би изложиле своје мапе прича. Свака група укратко представља своју мапу за око 3 минута. Након презентације и приказивања, тренер води кратку дискусију користећи следећа питања:

- Које заједничке потребе или недостатке смо приметили?
- Како су нам мапе прича помогле да пређемо са претпоставки на стварне потребе?
- Које су идеје за евалуацију произашле из ових мапа?

Тренер завршава сесију наглашавајући важност осмишљавања програма у складу са потребама и вредностима које је идентификовала заједница.

Потребни материјали:

папири А4 и А3 формата, оловке, пенкала, маркери, самолепљиви папирићи, флипчарт и папири за флипчарт, пројектор, лаптоп, маказе, селотејп, други материјали који би учесницима могли бити потребни.

Пропратни документи и додатна литература:

- Waters, A. (2025). How to Conduct a Community Needs Assessment & Examples. Galaxy Digital. <https://www.galaxydigital.com/blog/community-needs-assessment>
- Cumming, G., & Norwood, C. (2012). The Community Voice Method: Using participatory research and filmmaking to foster dialog about changing landscapes. Landscape and Urban Planning, 105(4), 434–444. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2012.01.018>

Препоруке за тренере који ће реализовати ову сесију:

- Тренер треба да подстакне учеснике да своје мапе прича заснивају на стварним заједницама са којима раде или које су им упознате. Ово помаже да активност буде смисленија и ствара идеје које се касније могу развити у стварне иницијативе.
- Важно је оставити довољно времена за размишљање и дељење након вежбе мапирања, јер се ту често појављују највреднији увиди. Тренер треба да користи отворена питања како би помогао учесницима да повежу свој визуелни рад са конкретним корацима планирања програма.

Идентификовање и разумевање фактора ризика који доприносе стопи напуштања школовања

Назив сесије:

Идентификовање и разумевање фактора ризика који доприносе стопи напуштања школовања

Трајање:

90 минута

Позадина:

Спречавање напуштања школовања почиње дубоким разумевањем основних узрока који стоје иза тога. Млади људи напуштају школовање из многих сложених, преклапајућих разлога који се крећу од личних и породичних околности до ширих системских и изазова у заједници. Ова сесија омогућава омладинским радницима да истраже и анализирају различите категорије фактора ризика који доприносе напуштању школовања, као што су фактори везани за породицу, школу, лични, ризик заснован на заједници и системски. У овој сесији имају простор за размишљање, дискусију и заједничко мапирање ризика. На овај начин учесници могу да изграде свеобухватну слику о томе како различити изазови међусобно делују и утичу на образовне путеве младих. Генерално, сесија се сматра важним кораком у оспособљавању омладинских радника да препознају знакове раног упозорења и боље прилагоде интервенције стварности са којом се суочавају њихове циљне групе.

Циљ сесије:

Истражити и анализирати факторе ризика који доприносе напуштању школовања и изградити капацитете омладинских радника да препознају и одговоре на ове изазове у својим заједницама.

Специфични подциљеви сесије:

- Идентификовати кључне факторе ризика који доприносе напуштању школовања на различитим нивоима, као што су лични, породични, школски, заједнички и системски;
- Подстаћи критичко размишљање о сопственим искуствима учесника и стварности у заједници;
- Неговати свест о томе како су различити фактори ризика међусобно повезани;
- Изградити заједничко разумевање изазова са којима се суочавају млади у ризику, формирајући темељ за ефикасне стратегије превенције.

Компетенције које обухвата сесија:

- Аналитичке вештине;
- Сарадња и комуникација;
- Грађанске компетенције;
- Писменост;
- Креативно размишљање;
- Тимски рад.

Методологија и методе:

- Тихо мозгање;
- Презентације и дискусија;
- Зид ризика: рефлексја.

Ток сесије:

I. Тихо мозгање: истраживање фактора ризика (30 минута)

Тренер је припремио 5 флипчарт папира са различитим насловима. Поставља их на под или по просторији тако да може лако да им се приђе. Сваки флипчарт папир је означен једном категоријом фактора ризика као што су:

- Породични проблеми (нпр. сиромаштво, нестабилност, миграције)
- Школско окружење (нпр. малтретирање, ниска подршка, незаинтересованост)
- Лични фактори (нпр. ментално здравље, тешкоће у учењу, мотивација)
- Фактори заједнице (нпр. недостатак узора, криминал, ниска очекивања)
- Системски проблеми (нпр. прерано усмеравање, дискриминација, празнине у политикама)

Након што ово покаже, тренер даје учесницима инструкцију да у наредних 30 минута шетају по просторији и у тишини приђу сваком папиру и дају свој допринос у идентификовању фактора ризика који доприносе стопи напуштања школовања. Учесници тихо ходају по просторији и користе папириће или маркере да пишу и додају примере, искуства или изазове са којима су се сусрели у свакој категорији. Атмосфера је тиха како би се омогућио промишљен допринос. Музика може тихо да се пушта у позадини како би се створила мирна и рефлексивна атмосфера.

II. Презентације и дискусија (40 минута)

Након тихог мозгања, тренер и учесници пролазе кроз сваки флипчарт један по један, презентујући шта је написано. Волонтери из групе могу прочитати допринос који је подељен. Затим, за сваку категорију, тренер води кратку дискусију користећи следећа питања:

- Који од ових фактора ризика су највидљивији у вашој заједници?
- Да ли постоје неки изненађујући или превиђени ризици?
- Како су ове категорије међусобно повезане?

Овај процес се спроводи са главном намером да помогне учесницима да идентификују обрасце, разлике између контекста и сложеност узрока напуштања школовања.

III. Зид ризика: искуство личне рефлексije (20 минута)

Тренер је на белој табли написао ознаку „Зид ризика“. Учесници се сада позивају на индивидуалну рефлексiju која ће да траје око 10 минута. Тренер им поставља следеће питање: Који су кључни ризици које сте видели или искусили, а који доприносе напуштању школовања? Записују своје мисли на папирићима и лепе их на „Зид ризика“. Након што су све белешке постављене, тренер укратко приказује и групише одговоре. Затим, затвара сесију и истиче важност активности и саме сесије.

Потребни материјали:

папири А4 и А3 формата, оловке, пенкала, маркери, самолепљиви папирићи, флипчарт и папири за флипчарт, пројектор, лаптоп.

Пропратни документи и додатна литература:

- Extension, J. O. (n.d.). Risk factors affecting high school dropout rates and 4-H teen program planning. Copyright (C) 2025 Extension Journal, Inc. ISSN 1077-5315.
- Cimene, Francis Thaise & Cimene, A & Albino, Angel-April & Amschel, Rouche & Mijares, J & Flora, Pacilita & Hallazgo, & Austria, Mary & Lpt, & Leah, Marie & Corporal, & Elarcosa, Rorilie & Flora, Mae & Quipanes, & Recto, Stephanie & Rewie, Jane & Villaflor,. (2023). Understanding the Complex Factors behind Students Dropping Out of School. https://www.researchgate.net/publication/375556929_Understanding_the_Complex_Factors_behind_Students_Dropping_Out_of_School

Препоруке за тренере који ће реализовати ову сесију:

- Тренер треба да подстакне учеснике да се фокусирају на запажања из стварног живота или искуства у раду са младима током свих активности релаксије. Ово поставља дискусију у стварни контекст и јача релевантност.
- Учеснике треба обавестити да је активност „Зид ризика“ анонимна. Ово омогућава заштиту приватности и ствара безбедан простор за учеснике да деле осетљивија или лична размишљања, посебно ако су се они или неко са ким су радили суочили са сличним факторима ризика.

Развијање ефикасних стратегија регрутовања младих који су у ризику од напуштања школовања да се придруже програмима друштвено корисног рада и програмима учења

Назив сесије:

Развијање ефикасних стратегија регрутовања младих који су у ризику од напуштања школовања да се придруже програмима друштвено корисног рада и програмима учења

Трајање:

180 минута

Позадина:

Досезање до младих и рад са младима који су у ризику од напуштања школовања захтева више од пуких добрих намера. То захтева прилагођене и емпатичне стратегије регрутовања које говоре о њиховој стварности, интересовањима и препрекама. Ови млади се често суочавају са разним изазовима као што су недостатак мотивације, страх од осуде или ограничен приступ могућностима, што традиционалне методе информисања чини неефикасним. Ова сесија је осмишљена тако да оснажи омладинске раднике да креативно и стратешки приступе регрутовању. То се постиже кроз различите креативне и ефикасне активности као што су развој личности, вежбе барометара и дизајн кампање. Учесници имају прилику да истраже шта мотивише младе људе да се ангажују и како да комуницирају са њима на начине који се осећају релевантним, безбедним и оснажујућим. Сесија истиче како је регрутовање први и кључни корак у повезивању младих са смисленим учењем кроз програм рада у заједници.

Циљ сесије:

Да се ојача способност учесника да осмисле инклузивне и ангазоване стратегије регрутовања које ефикасно допиру до младих људи који су у ризику од напуштања школовања и мотивишу их да се придруже програмима учења кроз друштвено користан рад у заједници.

Специфични подциљеви сесије:

- Развијање емпатије и разумевања препрека и мотивација младих у ризику кроз активност креирање личности;
- Истраживање ефикасних порука, комуникационих канала и метода информисања које одговарају младим људима;
- Промишљање о томе како млади људи доживљавају процес регрутовања и шта их помаже да се осећају безбедно и укључено.
- Креирање специфичних и креативних кампања за регрутовање које се баве потребама, интересовањима и изазовима одређеног профила младих.

Компетенције које обухвата сесија:

- Личне, друштвене и компетенције учења;
- Аналитичке вештине;
- Сарадња и комуникација;
- Грађанске компетенције;
- Писменост;
- Креативно размишљање;
- Тимски рад.

Методологија и методе:

- Индивидуални рад – креирање личности;
- Барометар вежба;
- Теоријско излагање;
- Рад у малим групама – осмишљавање кампања регрутована;
- Презентација и дискусија.

Ток сесије:

I. Увод у сесију (5 минута)

Тренер поздравља учеснике и представља фокус и активности сесије. Истиче важност посвећености учесника у сесији истраживању креативних и инклузивних стратегија регрутовања и досезања до младих људи који су у ризику од напуштања школовања и њихово укључивање у смислене програме друштвено корисног рада и учења.

II. Индивидуални рад: креирање личности (30 минута)

Учесници раде индивидуално како би креирали измишљену личност која представља младу особу у ризику од напуштања школовања. За овај задатак могу користити флипчарт или А3 папир, оловке и друге релевантне материјале. Тренер их позива да дубински и емпатично размисле о својој изабраној личности. Штавише, тренер наглашава да имају 30 минута да заврше овај задатак и да следеће информације треба да буду део њиховог рада/визуелизације: године и порекло, школска ситуација, породични и друштвени контекст, интересовања и хобији, препреке за учешће (нпр. страх од осуде, недостатак превоза, ниско самопоуздање), комуникацијске навике (нпр. коришћење друштвених медија, људи од поверења), елементи који би их могли мотивисати да се придруже програму. Када заврше, задржавају ове папире за себе, док тренер не најави да их поделе са другима.

III. Барометар вежба: у ципелама креиране личности (25 минута)

Тренер сада објављује да учесници преузимају улогу своје креиране личности. Тренер позива све учеснике да устану и формирају ред како би урадили вежбу барометара. Почиње да чита низ изјава везаних за придруживање програму друштвено корисног рада у заједници. Учесници се позиционирају дуж физичке линије „слажем се, неутрално, не слажем се“ на основу тога како би њихова креирана личност реаговала. Примери изјава могу бити следећи:

- Придружио/ла бих се програму заједнице ако би ми га наставник/едукатор препоручио.
- Не осећам да су овакви програми направљени за људе попут мене.
- Било би ме срамота да моји пријатељи знају да сам се придружио/ла нечему оваквом.
- Да се ради о нечему до чега ми је стало, попут музике или животиња, био/ла бих заинтересован/а.
- Неки кул видео на Инстаграму би ме могао убедити да га погледам.
- Да је неко саслушао моје проблеме, можда бих желео/ла да учествујем.

Након сваке изјаве, тренер позива на кратку дискусију како би се продубило разумевање како млади људи доживљавају напоре за информисање јавности. Може се додати још изјава, а тренер мора подсетити учеснике да су у улози своје креиране личности за ову активност.

IV. Теоријско излагање: важност стратегија регрутовања (15 минута)

Тренер држи кратко теоријско излагање помоћу унапред припремљене презентације која покрива следеће елементе:

- Зашто је регрутовање кључни први корак у ангажовању младих у ризику;
- Значај сарадње учешћа школе;
- Конкретне поруке и методе за различите мотивације и препреке.

V. Рад у малим групама – осмишљавање кампања регрутована (55 минута)

Учесници се позивају да формирају мале групе за групни рад. Када то ураде, тренер их замоли да поделе своје креиране личности једни са другима у својој групи током 5 минута. Када се упознају са личностима једни других, тренер им даје упутства да креирају мини кампању за регрутовање прилагођену потребама и мотивацијама тих личности. Од сваке групе се тражи да покрије следеће елементе:

- Слоган или порука
- Скица постера, објаве на Инстаграму, насловне стране флајера, итд.
- Комуникациони канал(и): где и како би се порука делила?
- Ко преноси поруку? Вршњак, наставник, инфлуенсер, омладински радник?
- Позив на акцију: који је први једноставан корак који млада особа треба да предузме?

Групе имају 50 минута да ураде овај задатак и подстичу се да креативно размишљају и да кампања буде прилагођена младима и да се са њом може повезати. Након тога ће да презентују своје кампање.

Потребни материјали:

папири А4 и А3 формата, оловке, олове, маркери, лепљиви папирићи, флипчарт и папири за флипчарт, пројектор, лаптоп.

Пропратни документи и додатна литература:

- Burrow, C., & Smith, E. (2011). Effective Dropout Recovery Strategies & The Graduation Alliance Approach. In Graduation Alliance. <https://graduationalliance.com/wp-content/uploads/2018/08/GA-White-Paper-Electronic.pdf>
- MASHAV Educational Training Center. (n.d.). YOUTH AT RISK: Preventing Student Dropouts and Facilitating Reintegrations. In MASHAV International Educational Training Center Jerusalem. https://metc.mfa.gov.il/sites/default/files/booklet_0.pdf

Препоруке за тренере који ће реализовати ову сесију:

Тренер треба јасно да нагласи и подстакне учеснике да своје креиране личности заснивају на стварним искуствима или младима са којима су радили (анонимно), јер то повећава аутентичност и релевантност приликом осмишљавања кампања за регрутовање.

Развијање стратегија за мотивацију и ангажовање младих који су у ризику од напуштања школовања током њиховог учешћа у пројектима друштвено корисног рада

Назив сесије:

Развијање стратегија за мотивацију и ангажовање младих који су у ризику од напуштања школовања током њиховог учешћа у пројектима друштвено корисног рада

Трајање:

180 минута

Позадина:

Иако је регрутовање младих који су у ризику од напуштања школовања кључни први корак, одржавање њихове мотивације и ангажовања током учешћа у програму учења кроз друштвено користан рад у заједници је такође веома важно и то је континуирани процес. Ови млади се могу суочити са низом интерних и екстерних изазова као што су ниско самопоштовање, недостатак подршке, досада или нејасна очекивања која могу довести до тога да се искључе чак и након што се први пут придруже пројекту. Ова сесија се фокусира на разумевање ових ризика мотивације у различитим фазама учешћа и развој прилагођених стратегија које омладински радници могу користити за одржавање континуираног учешћа. Идентификовањем таквих изазова и креирањем алата за ангажовање који одговарају на потребе, омладински радници могу осигурати да пројекти у заједници остану подржавајући, оснажујући и релевантни за сваког укљученог учесника.

Циљ сесије:

Опремити омладинске раднике алатима и стратегијама за одржавање мотивације и ангажовања младих у ризику у свим фазама програма друштвено корисног рада у заједници и програма учења.

Специфични подциљеви сесије:

- Истражити уобичајене разлоге зашто млади у ризику одустају од учешћа у пројектима заснованих на раду у заједници;
- Идентификовати кључне мотивационе ризике повезане са сваком фазом учешћа у пројекту;
- Развити практичне стратегије и алате за ангажовање прилагођене различитим фазама пројекта;
- Ојачати способност омладинских радника да створе позитивно и подстицајно окружење за дугорочно учешће младих.

Компетенције које обухвата сесија:

- Личне, друштвене и компетенције учења;
- Аналитичке вештине;
- Сарадња и комуникација;
- Грађанске компетенције;
- Писменост;
- Креативно размишљање;
- Тимски рад.

Методологија и методе:

- Мозгање;
- Рад у малим групама;
- Презентације.

Ток сесије:*I. Увод у сесију (5 минута)*

Тренер уводи сесију објашњавајући важност континуиране мотивације младих људи укључених у пројекте друштвено корисног рада у заједници и програме учења. Укратко представља фазе учешћа у пројекту као што су регрутовање, прва недеља учешћа, средња фаза пројекта, завршетак пројекта и изазови са којима се млади могу суочити током свог ангажовања. Затим, напомиње да ова сесија обухвата активности за откривање начина за мотивисање младих да у потпуности учествују у овим програмима.

II. Мозгање: „Шта их одбија?“ (25 минута)

Тренер отвара сесију мозгања. Учесници се позивају да размисле о разлозима због којих млади одустају од пројекта/програма. Они размишљају одговарајући на следеће питање: Шта узрокује да млади људи који су у ризику од напуштања школовања одустану од пројекта? Мозгање траје око 10 минута. Тренер записује доприносе учесника на флипчарт папир. Затим, додаје још једно питање: Шта смо видели да је кренуло по злу у прошлости? Одговори учесника се поново прикупља на флипчарту, а тренер их подстиче да поделе своја мишљења и искуства.

III. Рад у малим групама: „Осмишљавање мотивационог путовања“ (90 минута)

Учесници су подељени у мале групе за одређени задатак. Тренер им даје задатак да осмисле комплетну стратегију мотивације кроз четири фазе пројекта: Регрутовање, прва недеља, средина пројекта и завршетак пројекта. Имају 90 минута да раде на овоме и припреме се за презентацију. Свака група користи следећи шаблон како би рад био структуриранији:

Пројектна фаза	Мотивациони ризик (нпр. досада, анксиозност, неповерење)	Алатке/ активности (нпр. видео записи, рефлексција, дугорочна подршка)	Стратегије за укључивање (нпр. систем подршке пријатеља, флексибилни задачи)
Регрутовање			
Прва недеља			
Средина пројекта			
Завршетак пројекта			

IV. Презентације (60 минута)

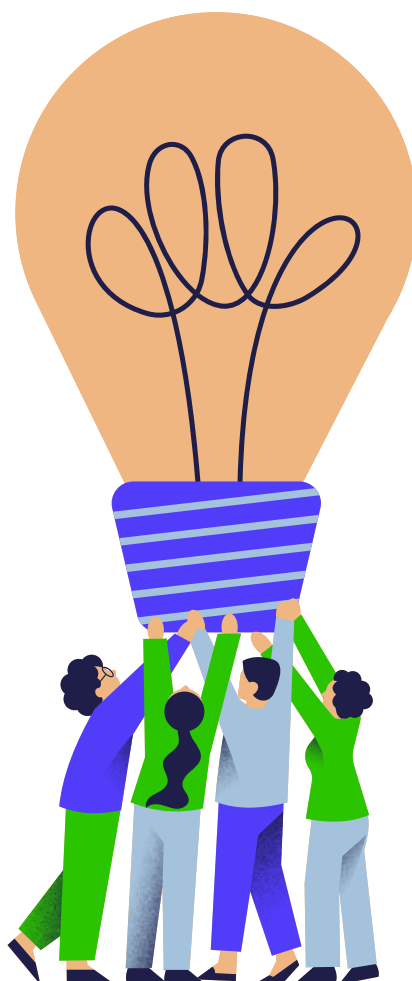
У наставку сесије свака група има 10–12 минута да представи своје „Мотивационо путовање“ осталим учесницима. Након сваке презентације, следи кратка рунда питања, повратних информација и дискусије. Тренер сумира главне закључке и истиче све иновативне стратегије које су се појавиле.

Потребни материјали:

папири А4 и А3 формата, оловке, пенкала, маркери, самолепљиви папирићи, флипчарт и флипчарт папири, пројектор, лаптоп, штампани шаблон за групни рад за сваку групу.

Препоруке за тренере који ће реализовати ову сесију:

- Тренер треба да подстакне учеснике да користе реалистичне личности или локалне студије случаја које одражавају стварна искуства одустајања од програма или пројеката. Ово чини дизајн стратегије реалнијим и кориснијим за репликацију.

Менторство младих током њиховог учешћа у пројектима друштвено корисног рада

Назив сесије:

Менторство младих током њиховог учешћа у пројектима друштвено корисног рада

Трајање:

135 минута

Позадина:

Менторство игра кључну улогу у осигуравању да млади, посебно они који су у ризику од напуштања школовања, добију потребну подршку како би били мотивисани и оснажени током свог учешћа у програмима друштвено корисног рада у заједници и програмима учења. Структуриран и одговоран менторски однос може помоћи младима да изграде поверење, осећају се виђеним и саслушаним и стекну самопоуздање потребно да преузму одговорност за свој пут учења. Ова сесија пружа омладинским радницима прилику да размисле о сопственим менторским искуствима, разумеју фазе менторских односа и развију стратегије за пружање доследне и смислене подршке младима са којима раде.

Циљ сесије:

Ојачати капацитет омладинских радника да пруже континуирану, структурирану и емпатичну менторску подршку младима у ризику током њиховог ангажовања у пројектима друштвено корисног рада у заједници и програмима учења.

Специфични подциљеви сесије:

- Размислити о личној вредности и утицају менторства у процесима учења;
- Разумети фазе менторства и еволуирајуће потребе младих људи током животног циклуса пројекта;
- Идентификовати практичне акције менторства и подржавајућа понашања прилагођена свакој фази ангажовања у заједници;
- Истражити како менторство може допринети мотивацији, отпорности и дугорочном оснаживању младих у ризику.

Компетенције које обухвата сесија:

- Личне, друштвене и компетенције учења;
- Аналитичке вештине;
- Сарадња и комуникација;
- Грађанске компетенције;
- Писменост;
- Креативно размишљање;
- Тимски рад.

Методологија и методе:

- Индивидуална рефлексивност;
- Пројекција видео записа: Моћ менторства;
- Групна дискусија;
- Теоријско излагање;
- Рад у малим групама;
- Дискусија.

Ток сесије:

I. Индивидуална рефлексија: „Ко је био твој ментор?“ (10 минута)

Сесија почиње кратком индивидуалном и личном рефлексијом. Учесници се позивају да искористе наредних 5-10 минута да се присете времена када су имали ментора током процеса учења или развоја. Тренер их позива да размисле о томе ко је била та особа, шта ју је учинило добрим ментором и како је подршка утицала на њих. Ово помаже у постављању темеља за разумевање вредности менторства из личног искуства.

II. Пројекција видео записа: Моћ менторства (10 минута)

Учесници гледају кратак инспиративни видео под називом „Менторство младих у Заједници за младе“ који истиче утицај и важност менторских односа у развоју младих. Izvor video zapisa: waOSPI. (2024, januar 25). Youth mentoring at Community for Youth [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=rXemoOP_waY

III. Дискусија о садржају видео записа (20 минута)

Након пројекције видеа, тренер води групну дискусију. Учесници се позивају да поделе своја мишљења о видеу, као и шта им се допало, шта их је инспирисало или подстакло на размишљање и како се то повезује са улогом омладинских радника као ментора у пројектима друштвено корисног рада у заједници. Дискусија истиче значај емпатије, доследности и поверења у менторство.

IV. Теоријско излагање: фазе менторства (20 минута)

Тренер је припремио кратко теоријско излагање о теми и користи ову сесију да представи шест фаза процеса менторства:

- Уводна фаза
- Фаза изградње односа
- Фаза раста
- Фаза сазревања
- Фаза транзиције
- Фаза завршетка

За сваку фазу, тренер објашњава типичне потребе особе која се менторише и улогу ментора у пружању адекватне подршке током те фазе. Иако овај процес може бити понављање за неке од омладинских радника, тренер треба на почетку да провери ко од учесника има искуства како би и они могли слободно да допринесу садржају сесије.

V. Рад у малим групама: подршка у ангажовању (45 минута)

Учесници су подељени у мале групе и добијају задатак да анализирају како ментор може да подржи младу особу током три кључне фазе пројекта друштвено корисног рада у заједници: почетна фаза, фаза имплементације и завршна фаза. За сваку фазу, групе треба да одговоре на следећа питања:

- Шта би овој младој особи могло бити потребно?
- Како ментор може да их подржи?
- Које су неке конкретне акције које ментор може да предузме?

Имају 30 минута да заврше свој задатак и припреме кратку презентацију свог рада.

VI. Дискусија и закључак сесије (30 минута)

Свака група дели своје стратегије и примере менторства. Тренер ће водити кратку рефлексију о сличностима, практичним приступима и како менторство доприноси мотивацији и дугорочном ангажовању младих у ризику у пројектима друштвено корисног рада у заједници.

Потребни материјали:

папири А4 и А3 формата, оловке, пенкала, маркери, самолепљиви папирићи, флипчарт и папири за флипчарт, пројектор, лаптоп, звучници.

Пропратни документи и додатна литература:

- Ervin, A. (2024, July 30). How mentors support young adults as they gain awareness of societal inequality and engage in social action. <https://www.evidencebasedmentoring.org/how-mentors-support-young-adults-as-they-gain-awareness-of-societal-inequality-and-engage-in-social-action/>
- Mentoring Impact. Connect with a Young Person | Mentor. (2025, January 3). MENTOR. <https://www.mentoring.org/mentoring-impact/>
- Search Institute. (2024, October 18). The Life Cycle of Mentoring Relationships. Search Institute. <https://blog.searchinstitute.org/life-cycle-mentoring-relationships>
- waOSPI. (2024, January 25). Youth mentoring at Community for Youth [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=rXemoOP_waY

Препоруке за тренере који ће реализовати ову сесију:

- Тренер треба да нагласи да се доследност и изградња поверења сматрају основним принципима менторства у свим фазама. Потребно је да подстакне омладинске раднике да размишљају не само о томе „шта да раде“, већ и о томе како да се покажу као поуздан и подржавајући ментор.

Имплементација достигнућа учења из пројеката друштвено корисног рада у академско/школско окружење

Назив сесије:

Имплементација достигнућа учења из пројеката друштвено корисног рада у академско/школско окружење

Трајање:

110 + 190 + 130 минута

Позадина:

Један од кључних циљева програма учења и рада у заједници јесте премошћавање неформалног и формалног учења, посебно за младе људе који су у ризику од напуштања школовања. Иако пројекти у заједници нуде богато искуствено учење, подједнако је важно осигурати да се та достигнућа препознају, вреднују и интегришу у академска окружења. Ова сесија је осмишљена као тачка сабирања наученог током обуке, јер пружа омладинским радницима прилику да примене све што су научили током обуке. У овој сесији, учесницима се пружа прилика да развију праве радионице или иницијативе које повезују учење у заједници са школским окружењем. Ово омогућава учесницима да стекну алате за покретање системске сарадње између актера неформалног и формалног образовања. Ова завршна сесија им омогућава да креирају утицајне приступе који јачају задржавање у школи, лични развој и образовну инклузију, уз истовремено осигуравање да ангажовање заједнице остане значајан део академског ангажовања младих људи.

Циљ сесије:

Оснажити омладинске раднике да осмисле и прилагоде практичне иницијативе које преносе резултате учења из пројеката друштвено корисног рада у школско окружење, подржавајући академски развој и инклузију младих у ризику.

Специфични подциљеви сесије:

- Размислити о томе како искуства учења заснована на заједници могу допунити формално образовање;
- Развити практичне и иновативне радионице или иницијативе које интегришу неформално учење у академско/школско окружење;
- Промовисати сарадњу између омладинских радника и школа кроз примењене, преносиве приступе;
- Даље неговати креативност, сарадњу и иновације у омладинском раду.

Компетенције које обухвата сесија:

- Личне, друштвене и компетенције учења;
- Аналитичке вештине;
- Дигиталне компетенције;
- Сарадња и комуникација;
- Грађанске компетенције;
- Писменост;
- Креативно размишљање;
- Тимски рад.

Методологија и методе:

- Рад у малим групама;
- Презентације;
- Повратне информације и препоруке.

Ток сесије:

I. Увод у сесију и групни рад (70 минута)

Тренер отвара сесију наглашавањем кључних исхода учења током обуке и истиче важност активности планираних у овој сесији током којих ће научено да примене у пракси. Раде у својим националним групама и упознају се са главним задатком: осмишљавање конкретних радионица или иницијатива које преносе исходе учења из пројекта друштвено корисног рада у школско или академско окружење. Свака група бира циљно школско окружење и развија план који усклађује кључно учење из пројекта заједнице (нпр. одговорност, тимски рад, брига о животној средини, иницијатива) са потребама школе и циљевима формалног образовања. Све групе се подстичу да размотре следећа водећа питања:

- Које исходе учења из пројекта заједнице треба пренети?
- Како школе могу имати користи од ових исхода учења?
- Које методе и приступи су прикладни у школском окружењу?
- Који актери (наставници, школски руководиоци, вршњаци) треба да буду укључени?

Раде 60–70 минута на припреми првог нацрта који ће показати током сесије провере. Могу радити у просторији за обуку или негде другде, али треба да се врате у договорено време. Тренер остаје у просторији за тренинг ради додатних консултација и подршку групама.

II. Провера првих нацрта (40 минута)

Све групе се окупљају у просторији за рад да би са тренером проверили своје прве нацрте иницијативе/радионице. Учесници се укратко изјашњавају о томе како се осећају у вези са задатком, да ли су на правом путу и шта би им могло бити потребно да побољшају или заврше рад. Ово такође даје тренерима прилику да пружи појашњења или подршку.

III. Наставак и завршетак групног рада (190 минута)

Групе настављају да усавршавају своје иницијативе/радионице. У овој фази, оне прелазе на развој структурираног садржаја са јасним:

- Циљевима и циљном групом
- Током активности
- Алатима и материјалима
- Улогом омладинских радника и школског особља
- Очекиваним исходима и индикаторима успеха

Тренери се крећу између група нудећи подршку и смернице по потреби. У међувремену, групе завршавају своје иницијативе/радионице, припремају визуелне материјале (нпр. флипчартове, материјале за штампу, слајдове) и припремају се за презентацију.

IV. Презентације (80 минута)

Свака група представља своју развијену радионицу или иницијативу осталим учесницима у 10–15 минута. Презентације се фокусирају на јасноћу, преносивост и начин на који се учење засновано на заједници прилагођава школском окружењу. Након сваке презентације следи низ питања и повратних информација од других учесника.

V. Повратне информације и препоруке од тренера (50 минута)

Након што су све презентације завршене, тренери нуде конструктивне повратне информације и сугестије о предлогу сваке групе. Они истичу како се идеје могу даље прилагодити, побољшати или реплицирати у различитим школским контекстима. Тренери такође позивају учеснике да размисле о свом процесу учења и поделе како планирају да спроведу своје идеје када се врате у своје заједнице.

Потребни материјали:

папири А4 и А3 формата, оловке, пенкала, маркери, самолепљиви папирићи, флипчарт и папири за флипчарт, пројектор, лаптоп.

Препоруке за тренере који ће реализовати ову сесију:

- Тренер треба да нагласи да омладински радници треба да се фокусирају на стварање партнерстава са школама/наставницима у раној фази. Приликом развоја радионица или иницијатива, будући омладински радници треба да укључе наставнике или школско особље како би се осигурала усклађеност са школским наставним плановима и програмима и добила институционална подршка за спровођење.

Евалуација и одрживост програма друштвено корисног рада и програма учења

Назив сесије:

Евалуација и одрживост програма друштвено корисног рада и програма учења

Трајање:

90 минута

Позадина:

Сесија евалуације је последња сесија обуке. Као последња сесија, нуди учесницима прилику да размисле о свом искуству учења, дају смислене повратне информације и размотре дугорочну одрживост пракси и алата које су истражили и развили. Евалуација није само процена шта је добро функционисало, а шта би се могло побољшати, већ и јача осећај одговорности учесника и подстиче их да замисле како ће се стечено знање применити у њиховим локалним заједницама. Сесија се састоји од комбинације креативних, усмених и писаних метода евалуације, где се омладински радници воде да размисле о свом процесу учења током обуке. Истовремено, тренери стичу вредне увиде који могу побољшати будуће обуке. Ова сесија такође симболично завршава обуку признавањем доприноса сваког учесника и неговањем осећаја колективног постигнућа.

Циљ сесије:

Да се учесницима пружи простор за размишљање о својим личним и групним искуствима учења и да се процени програм обуке, уз истовремено идентификовање начина за одржавање и примену свог учења након обуке.

Специфични подциљеви сесије:

- Да се олакша лична и групна рефлексја о процесу учења и исходима;
- Да се процени садржај, методологија и организација обуке кроз визуелне, писане и вербалне методе;
- Да се препозна важност одрживости подстицањем учесника да планирају наставак и примену свог учења у локалним контекстима.

Компетенције које обухвата сесија:

- Личне, друштвене и компетенције учења;
- Аналитичке вештине;
- Дигиталне компетенције;
- Сарадња и комуникација;
- Критичко мишљење;
- Писменост;
- Креативно размишљање;
- Тимски рад.

Методологија и методе:

- Вербална евалуација и рефлексја;
- Визуална евалуација: „Река учења“;
- Писана евалуација.

Ток сесије:

I. Вербална евалуација и рефлексивна (25 минута)

Тренер отвара сесију усменом евалуацијом где се учесници позивају да поделе своја размишљања о целој обуци и свом искуству учења. Упућује се да поделе своја размишљања одговарајући на следећа питања:

- Која је једна кључна поука коју носите кући?
- Који тренутак вам је највише остао у сећању?
- Како планирате да користите оно што сте научили у свом раду?

Учесници прво имају 5 минута за размишљање, а затим се подстичу да говоре у кругу, један по један, стварајући заједнички тренутак завршетка и уважавања.

II. Визуална евалуација: „Река учења“ (25 минута)

Учесници су подељени у мале групе за ову активност. Свака група добија флипчарт папир са нацртаном реком, исечене папирне облике као што су чамци, лишће, камење и рибе. Њихов задатак је да у наредних 10–15 минута поставе свој облик дуж реке како би представили своје искуство. Илустрације су следеће:

- Чамец: шта ме је носило кроз обуку (подршка, група, мотивација)?
- Лист: шта је било ново или свеже учење за мене?
- Камен: које су биле препреке или тешки тренуци?
- Риба: шта сам понео са обуке за свој будући рад?

У својим групама, учесници постављају своје облике на реку и, ако се осећају пријатно, укратко објашњавају свој избор. Река постаје колективни визуелни одраз групног процеса учења. Свака група укратко дели своју „Реку учења“. Тренер чува флипчарт папире.

III. Писана евалуација (25 минут)

Последња рунда евалуације састоји се од писаног обрасца за евалуацију. Учесници добијају штампани или онлајн образац са отвореним и затвореним питањима за детаљне повратне информације о следећим аспектима обуке: Исходи учења, коришћене методологије, логистика и подршка, опште задовољство, предлози за побољшање. За ово имају 20 минута. У међувремену, у позадини се тихо пушта музика како би се створила мирна и рефлексивна атмосфера. Тренери су доступни за подршку, а штампане копије су обезбеђене за оне који више воле да пишу руком.

IV. Закључна рунда и завршетак обуке (15 минута)

Да би се сесија завршила, група се окупља у кругу за последњи тренутак рефлексивне и проверава папир са флипчарта од првог дана о активности „Очекивања, страхови и доприноси“. Ученици размишљају о томе да ли су њихова очекивања испуњена, страхови превазиђени и доприноси осигурани. Свако ко жели да подели нешто везано за ово, може то учинити. Затим, тренери захваљују свима на њиховом доприносу и истичу важност преношења овог знања у њихове локалне заједнице. Сесија се завршава групном фотографијом како би се обележио завршетак обуке.

Потребни материјали:

папири А4 и А3 формата, оловке, пенкала, маркери, самолепљиви папирићи, флипчарт и папири за флипчарт, пројектор, лаптоп, припремљени писани обрасци за евалуацију (дигитално и штампани), припремљени мали/исечени облици од папира као што су чамци, лишће, камење и рибе и флипчарт за активност „Река учења“.

Препоруке за тренере који ће реализовати ову сесију:

- Важно је користити креативну визуелну методу евалуације попут „Реке учења“ како би се подстакло искрено размишљање. Посебно је корисно ако у групи има особа којима није комотно да се изражавају кроз формалне форме.
- Тренер треба да осмисли сесију евалуације као алат за учење, а не само као формалност. Важно је истаћи да повратне информације учесника директно доприносе побољшању будућих програма и помажу у одржавању значајних промена у пракси рада са младима, као и да и они сами треба да их спроводе за своје програме и пројекте.

ИЗДАВАЧ

LINK DMT s.r.l.; Италија

Финансирано средствима Европске Уније. Изнесени ставови и мишљења су ставови и мишљења аутора и не мора да се подударају са ставовима и мишљењима Европске Уније или Европске извршне агенције за образовање и културу (ЕАЦЕА). Ни Европска Унија ни ЕАЦЕА не могу да се сматрају одговорнима за њих.

